

9. Podsumowanie

Obowiązek sporządzenia Programu ochrony środowiska dla Powiatu wynika z przepisów Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. **Prawo ochrony środowiska** (Dz. U. Nr 62 poz. 627, z późniejszymi zmianami).

Program ochrony środowiska dla Powiatu Zgierskiego został sporządzony w sposób zgodny z w/w ustawą oraz Polityką Ekologiczną Państwa, a także Krajowym Programem Ochrony Środowiska oraz Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Łódzkiego. Jego integralną część stanowi „Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Zgierskiego”

Powiatowy Program ochrony środowiska jest opracowaniem mającym na celu umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska. Ma on zapewnić niezbędną koordynację działań proekologicznych we wszystkich gminach powiatu. Przyjęcie jednolitego spojrzenia na problematykę ochrony środowiska w powiecie pozwoli nie tylko przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów w tym zakresie, ale również tak ukierunkować podejmowane działania, aby przeciwdziałać mogącym pojawić się w przyszłości zagrożeniom.

W programie uwzględnione zostały zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i dziedzin bezpośrednio powiązanych, co powinno dopomóc Powiatowi we właściwym ukierunkowaniu działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju.

Program zawiera diagnozę stanu obecnego środowiska, obejmującą:

- powietrze atmosferyczne;
- hałas;
- gospodarkę wodną;
- gospodarkę odpadami;
- promieniowanie elektromagnetyczne;
- powierzchnię ziemi (stan gleb, zasoby surowców mineralnych);
- przeobrażenia środowiska przyrodniczego (obszary i obiekty prawnie chronione, bioróżnorodność);

Z przeprowadzonej diagnozy środowiska wynika, że:

- ✓ jakość powietrza w powiecie jest zadawalająca (do klasy C zaliczono obszar Zgierza za względu na tlenki azotu i ten obszar wymaga ustalenia programu naprawczego);
- ✓ w zakresie wód powierzchniowych, należy położyć nacisk na retencjonowanie wód i poprawę stosunków wodnych w glebie przez melioracje szczegółowe, co będzie miało istotny znaczenie, dla zapobiegania skutkom powodzi;

- ✓ dla poprawy czystości wód powierzchniowych i podziemnych należy podjąć działania w zakresie budowy zbiorczych systemów kanalizacyjnych i modernizacji oczyszczalni ścieków (na terenach o zagęszczonej zabudowie) oraz ekologicznych przydomowych oczyszczalni (na terenach o zabudowie rozproszonej);
- ✓ hałas przemysłowy nie jest problemem Powiatu, zaś hałas motoryzacyjny jest ponadnormatywny i kwalifikujący klimat akustyczny jako uciążliwy dla ludzi, jedynie na terenach wzdłuż ciągów komunikacyjnych i głównych tras wylotowych z miast;
- ✓ na terenie Powiatu większość gleb stanowią gleby kwaśne i bardzo kwaśne, a proces ich zakwaszania ciągle postępuje; zmniejszanie ich udziału winno być przedmiotem starań zarówno rolników, jak i wszystkich, którym zależy na chronieniu środowiska.

Na bazie materiałów przekazanych przez władze powiatu i władze poszczególnych gmin, wchodzących w jego skład (ankiety oraz odpowiedzi na skierowane pisma) określono cele i kierunki działań proekologicznych, planowanych do realizacji w okresie:

- krótkoterminowym obejmującym lata 2004÷2007;
- długoterminowym obejmującym lata 2004÷2011.

Określono możliwości finansowania projektów ochrony środowiska z:

- ❖ środków budżetowych;
- ❖ krajowych funduszy celowych;
- ❖ funduszy akcesyjnych Unii Europejskiej;
- ❖ fundacji i agencji;
- ❖ instytucji finansowych (banki, instytucje leasingowe);
- ❖ programy i umowy bilateralne.

W przypadku funduszy akcesyjnych Unii Europejskiej, w sposób szczegółowy opisano:

- ✓ zasady ich funkcjonowania,
- ✓ cele,
- ✓ kryteria wyboru projektów,
- ✓ procedurę składania wniosków
- ✓ wymogi, które należy spełnić przy ubieganiu się o nie;

Monitorowanie wdrażania programu odbywać się będzie przez Starostę Zgierskiego przy współpracy z gminami, Marszałkiem Województwa, Wojewodą Łódzkim oraz Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska. Wdrażanie Programu powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie określenia stopnia wykonania działań lub przedsięwzięć, określenia stopnia realizacji przyjętych celów, oceny rozbieżności pomiędzy przyjętym, a wykonanym programem i analizie tych rozbieżności.

Weryfikacji Programu dokona Zarząd Powiatu. W związku z tym, zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska* z wykonania Programu Zarząd Powiatu sporządza, co dwa lata raporty, które przedstawia Radzie Powiatu. Ponieważ Program winien być uchwalony przed 31 grudnia 2003r., raporty takie należy przedstawić odpowiednio: do 31 grudnia 2005r., 2007r., 2009r. i 2011r. Będzie wówczas także możliwość zmian (weryfikacji) w zapisach Programu, gdyż cele, zadania Programu mogą ulegać zmianie, w zależności od sytuacji prawnej, społecznej, gospodarczej i ekologicznej.

10. Wytyczne do gminnych programów ochrony środowiska

Ustawa *Prawo ochrony środowiska* określiła w art. 17 i 18, obowiązek sporządzenia przez zarząd województwa, powiatu i gminy odpowiednio wojewódzkiego, powiatowego i gminnego programu ochrony środowiska, które następnie są uchwalane przez sejmik województwa, radę powiatu albo radę gminy. Ustawa nie wprowadziła szczegółowych wytycznych dotyczących samej zawartości tych opracowań, jedynie w sposób ogólny wskazuje, jakie treści powinny zawierać programy.

Programy te sporządzane są w celu realizacji polityki ekologicznej państwa i podobnie jak polityka ekologiczna państwa, powinny określać cele i priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

„Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” jest polityką krótkookresową, uszczegóławiającą przyjętą przez Sejm RP w 2001 roku „II Politykę ekologiczną państwa”. Opracowany w 2002 roku „Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010” odnosi się również do polityki krótkookresowej na lata 2003-2006, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010. Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa zawiera zadania o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym. Część z nich ma charakter jednostkowy, część zaś to pakiety przedsięwzięć (np. pakiet przedsięwzięć w zakresie budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków w systemach kanalizacji publicznej).

Cele i działania ujęte w „Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”, oraz ujęte w tabelach w „Programie wykonawczym do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010” przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, powinny być wykorzystywane przy sporządzaniu programów ochrony środowiska w trojaki sposób:

- ✓ jako **podstawa wyjściowa** do konkretyzacji zadań w nawiązaniu do specyfiki i potrzeb danego regionu (np. do sporządzenia na szczeblu gminnym konkretnego wykazu planowanych do budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych, oczyszczalni ścieków przemysłowych, składowisk odpadów, systemu segregacji odpadów niebezpiecznych od innych odpadów itd.);
- ✓ jako **analog** do sformułowania regionalnych lub lokalnych wskaźników (celów), planowanych do uzyskania na danym terenie (np. jeśli na szczeblu krajowym planuje się uzyskać do 2010 r. zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50%, to na szczeblu konkretnego województwa może być przyjęty wskaźnik taki sam, wyższy lub niższy; w każdym przypadku z uzasadnieniem przyczyn przyjętego wskaźnika);
- ✓ jako **inspiracja** do wprowadzenia podobnego zadania na szczeblu regionalnym bądź lokalnym, jeśli zadanie w programie wykonawczym jest ujęte ogólnie bądź dotyczy szczebla krajowego (np. adresowane do Ministerstwa Środowiska zadanie „Opracowanie systemu elektronicznych baz danych o środowisku i jego ochronie” może znaleźć się w programie ochrony środowiska dla Warszawy, Krakowa lub w gminach wiejskich).

Uwzględniając treści zawarte w „Polityce ekologicznej państwa” analogicznie należy nawiązać do samej struktury tego dokumentu, co ułatwi w konsekwencji zawarcie właściwych zagadnień. Dla ułatwienia, programy mogą zawierać te same rozdziały, które zostały zawarte w „Polityce ekologicznej państwa”:

- ✓ **racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych** (zmniejszanie materiałochłonności, energochłonności i wodochłonności gospodarki, ochrona gleb, racjonalna eksploatacja lasów, ochrona zasobów kopalin;
- ✓ **poprawa jakości środowiska** (ochrona wód, ochrona powietrza, gospodarowanie odpadami, hałas, pola elektromagnetyczne, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne, poważne awarie, ochrona przyrody i bioróżnorodności (*określić główne zagrożenia i problemy stanu środowiska w gminie*);
- ✓ **narzędzia i instrumenty realizacji programu** - wzmocnienie instytucjonalne, ramy prawa – w zakresie prawa lokalnego i decyzji organów samorządowych, planowanie przestrzenne, powiązania formalne i merytoryczne z analogicznym programem niższego i wyższego szczebla administracyjnego w celu zapewnienia regionalnej spójności programów, mechanizmy finansowania ochrony środowiska, dostęp do informacji i udział społeczeństwa (*omówić rodzaje aktów prawa miejscowego (przepisów porządkowych) uchwalonych przez radę gminy w zakresie*

nieuregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących oraz ich brak w szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli jest to niezbędne do ochrony życia lub zdrowia obywateli, ochrony środowiska naturalnego);

- ✓ **harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu** (terminy realizacji, wielkość nakładów i źródła finansowania, jednostki odpowiedzialne za ich wykonanie) (*szczegółowo rozpisać cele i działania krótkoterminowe, zwłaszcza z podaniem kosztów realizacji zadań oraz źródeł finansowania, określić szacunkowe koszty realizacji celów i zadań długoterminowych*);
- ✓ **kontrola realizacji programu** (procedury kontroli, mierniki realizacji programu, procedury weryfikacji programu) (*zaproponować wskaźniki efektywności realizacji planu*).

Nie ogranicza to oczywiście zawartości programów wyłącznie do tych zagadnień. O szczegółowości decydować będą również warunki lokalne i indywidualna ocena realizacji potrzeb na szczeblu powiatowym lub gminnym.

Programy gminne powinny odnosić się również (poza „Polityką ekologiczną państwa”) do treści zawartych w programie powiatowym. Opracowania te powinny składać się z dwóch części:

- ✓ **zadań własnych** (przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy);
- ✓ **zadań koordynowanych** (pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego).

Zadania własne powinny być w programie ujęte z pełnym zakresem informacji niezbędnej do kontroli ich realizacji (opis przedsięwzięcia, terminy realizacji, instytucja odpowiedzialna, koszty, źródła finansowania). Zadania koordynowane powinny być w programie ujęte z takim stopniem szczegółowości, jaki jest dostępny na terenie gminy.

Jest rzeczą niezbędną, aby do prac nad gminnym programem ochrony środowiska były włączone wszystkie właściwe ze względu na zasięg swojej działalności instytucje, związane z ochroną środowiska i zagospodarowaniem przestrzennym, przedsiębiorstwa oddziałujące na środowisko oraz przedstawiciele społeczeństwa. Przedstawicielami społeczeństwa będą organy samorządu terytorialnego, samorządu gospodarczego (jeśli istnieją na terenie gminy) i ekologiczne organizacje pozarządowe obejmujące zakresem swej działalności daną gminę.

Gminny program ochrony środowiska powinien być spójny z:

- ✓ lokalnym, miejscowym planem (planami) zagospodarowania przestrzennego;
- ✓ lokalnymi planami rozwoju infrastruktury, (jeśli są): mieszkalnictwa, transportu, zaopatrzenia w energię, itd.;
- ✓ gminnym planem gospodarowania odpadami sporządzonym zgodnie z ustawą o odpadach;
- ✓ obejmującym teren gminy programem ochrony powietrza, programem ochrony środowiska przed hałasem i programem ochrony wód, jeśli takie programy (dla obszarów obejmujących teren danej gminy) zostały lub zostaną opracowane w związku z wymaganiami wynikającymi z ustawy Prawo ochrony środowiska (zgodnie z tą ustawą naprawcze programy ochrony powietrza opracowuje się dla obszarów, gdzie zostaną stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu, natomiast programy ochrony wód – dla wchodzących w skład dorzeczy obszarów, na których nie są osiągnięte wymagane poziomy jakości wód);
- ✓ lokalnymi formami ochrony przyrody (parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты i inne),